

Historyk sztuki

263303

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

„Historyk sztuki” to termin najbardziej odpowiedni dla uniwersyteckiej wiedzy, uzyskanej w czasie pięcioletnich studiów w Katedrach Historii Sztuki. W trakcie nauki, obejmującej całość historii sztuki - od starożytności po sztukę nowoczesną - student wybiera zajęcia fakultatywne i seminaria, kierując się zamiłowaniem do określonego okresu w sztuce, czyli może zajmować się mediewistyką (średniowieczem: sztuka romańska i gotycka), czasami nowożytnymi (renesans, manieryzm, barok) oraz współczesnością (wiek XIX i XX).

Historyk sztuki może zawodowo pracować jako muzealnik w państwowych placówkach muzealnych, takich jak Muzea Narodowe, m.in. w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Muzea Okręgowe, zespołach pałacowych typu Zamek Królewski w Warszawie czy Wawel, warszawskie Łazienki Królewskie i Wilanów. Tam w hierarchii zawodowej awansuje od stanowiska asystenta do starszego kustosza.

Może być także wystawiennikiem, pracując przy organizacji wystaw czasowych w galeriach państwowych (warszawska Zachęta i Biura Wystaw Artystycznych) i prywatnych. Może pełnić rolę rzeczoznawcy na zlecenia domów aukcyjnych i osób prywatnych.

Może być krytykiem sztuki, publikując studia i analizy w literaturze fachowej i recenzując wystawy dla czasopism i gazet.

Może także prowadzić zajęcia szkolne z zagadnień plastycznych i artystycznych dla dzieci i młodzieży, wykładać na wyższych uczelniach o profilu humanistycznym i akademiach sztuk pięknych teorię i historię sztuki, a także pracować naukowo na wyższych uczelniach i w Instytutach Historii Sztuki Polskiej Akademii Nauk. Może szkolić przewodników lub być nim sam.

Pracę znajduje również w urzędach konserwatorskich.

Rolą historyka sztuki jest naukowe opracowanie i dokumentacja dzieł sztuki i zabytków: malarstwa ściennego (freski) i sztalugowego (oleje, tempery, akwarele); grafiki i rysunku; rzeźby wolnostojącej i architektonicznej, rzemiosła artystycznego (meble, tkaniny, biżuteria, przedmioty użytkowe) oraz nieruchomości: architektury sakralnej i świeckiej, zespołów parkowych, cmentarnych (nekropolii), zespołów urbanistycznych.

Historyk sztuki ma również za zadanie dokumentowanie działań artystycznych z pogranicza sztuki i nowoczesnej sztuki alternatywnej: instalacje, performance, happeningi.

Pracuje także nad przygotowywaniem monografii artystów, grup artystycznych, zjawisk charakterystycznych dla sztuki danego okresu, prac z zakresu teorii sztuki. Wykonuje ekspertyzy ustalając datowanie, autorstwo i proveniencję dzieła sztuki.

Bierze udział w przygotowywaniu wystaw, opracowuje ich scenariusz, nadzoruje prawidłowość ekspozycji. Przeprowadza kwerendy, inwentaryzuje, kataloguje, zabezpiecza, określa stan zachowania, wycenia zabytki.

Poprzez swoją pracę zawodową chroni oraz rozpowszechnia dobra kultury z zakresu sztuk plastycznych.

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy

Historyk sztuki pracuje w muzeach, galeriach, redakcjach, mieszkaniach prywatnych, w pracowniach (w warunkach biurowych), salach wykładowych, bibliotekach, salach wystawowych, pomieszczeniach magazynowych. Największą niedogodnością pracy w magazynach jest kurz, w pracowniach dokucza słabe oświetlenie, w redakcjach - hałas.

warunki społeczne

W zależności od miejsca historyk sztuki może pracować zespołowo, np. przy organizowaniu wystaw, opracowując redakcję wydawanych katalogów, koordynując działania podległych sobie pracowników (kustosz, kurator), uzgadniając plan przedsięwzięć działu lub placówki, może również pracować indywidualnie w ramach zespołu i całkowicie niezależnie, np. będąc krytykiem sztuki lub samodzielnym pracownikiem naukowym. Zróżnicowane są również kontakty z ludźmi - od intensywnych jak wykładowca, pracownik galerii przez częste jak pracownik muzealny, redaktor oraz rzadkie - jak w wypadku krytyka sztuki. Specyfiką zawodu historyka sztuki jest utrzymywanie szerokich kontaktów z osobami związanymi ze sztuką na przenikającym się gruncie zawodowo-towarzyskim.

warunki organizacyjne

Ze względu na różnorodność miejsc pracy jej godziny bywają i stałe i zmienne. W muzeach, galeriach, urzędach konserwatorskich, czyli miejscach podlegających sferze budżetowej, pracuje się w godzinach powszechnie przyjętych dla urzędników z tolerancją 2 godzin. Jednak w trakcie pilnych prac - wystaw, odbioru transportu dzieł, nagłego oddania do druku katalogu bądź publikacji - godziny są ruchome, niekiedy trzeba pracować do późnych godzin nocnych lub w dni wole od pracy. Prace te nie są obowiązkowe i zależą od stopnia zaangażowania pracownika i zamiłowania do wykonywanego zawodu. Wykładowca czy naukowiec mają określony wymiar godzin (tzw. pensum), które muszą zrealizować w ciągu roku akademickiego; tygodniowo przypada - w zależności od stopnia naukowego - od 3 do 10 godz. Całkowicie niezależny od określonych godzin pracy jest krytyk artystyczny, piszący o różnych porach dnia i nocy. Zależność od zwierzchnika uwarunkowana jest od stanowiska i stopnia służbowego, ale nawet kustosz muzealny podlega w minimalnym stopniu kontroli; najważniejszy jest stopień przygotowania naukowego, a zadaniem szefa - nadzór merytoryczny.

Oczywiście krytyk sztuki zdany jest tylko na siebie. W zawodzie historyka sztuki potrzebne są wyjazdy w delegacje w określonych sprawach danej placówki, np. przywiezienie wypożyczanych obiektów na wystawę, zrobienie kwerendy muzealnej. Nie są to jednak wyjazdy częste.

Wymagania psychologiczne

Podstawowymi cechami historyka sztuki winny być: zaangażowanie i zamiłowanie do wykonywanej pracy, szerokie zainteresowania artystyczne i historyczne. Zdobytą w czasie studiów wiedzę powinien on rozwijać, indywidualnie szukać dalszych tematów do badań naukowych; praca powinna zaspokajać jego ciekawość zawodową i tym samym dawać satysfakcję.

Historyka sztuki powinny cechować spostrzegawczość, dobra pamięć wzrokowa oraz zdolność dostrzegania szczegółów.

Na stanowisku wykładowcy powinien wykazywać się kontrolą emocjonalną, umiejętnością zrozumiałego przekazywania wiedzy, posiadać łatwość wypowiadania się w mowie i piśmie.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Praca wykonywana przez historyka sztuki na każdym stanowisku należy do lekkich. Niektóre stanowiska wymagają jednak pewnego wysiłku fizycznego. Dotyczy to głównie osób zatrudnionych na stanowiskach muzealnych i w galeriach. Przy organizacji wystaw czy przy przyjmowaniu transportu trzeba przenosić obiekty, wieszać obrazy, sprzątać sale itd. Przeciwwskazaniami zdrowotnymi są: całkowita utrata wzroku, daltonizm i choroby psychiczne.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Historyk sztuki musi mieć wyższe wykształcenie, pracę w zawodzie może podjąć również student na muzealnym stanowisku laboranta. Katedry historii sztuki są na następujących uniwersytetach: Warszawskim, Krakowskim, Gdańskim, Wrocławskim, Poznańskim, Toruńskim i w Lublinie na UMCS i KUL oraz w Warszawie na ATK. Historyk sztuki powinien w stopniu podstawowym znać co najmniej dwa języki zachodnie. Przydatna jest znajomość obsługi komputera.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

W hierarchii muzealnej historyk sztuki może zajmować kolejno stanowiska: asystenta (młodszego i starszego), adiunkta, kustosa młodszego i starszego. Kustosz pełniąc kierowniczą funkcję może zostać kuratorem zbiorów i dalej dyrektorem muzeum.

Możliwość awansu uzależniona jest od rozwoju wiedzy merytorycznej, publikacji naukowych i doświadczenia zawodowego. Pracownik naukowy w stopniu magistra po kolejnych egzaminach (doktorskich i habilitacyjnych) uzyskuje stopień naukowy doktora habilitowanego, zatrudniony zaś na uczelni pracuje kolejno na stanowiskach: asystenta młodszego i starszego, adiunkta, docenta, profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego.

Stopnie naukowe zsynchronizowane są z zajmowanym stanowiskiem. Awans możliwy jest dzięki rozwojowi pracy naukowo-badawczej, publikacjom ukazującym się drukiem i obronie dysertacji doktorskiej i habilitacyjnej.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

W zawodzie historyka sztuki nie ma ograniczeń wiekowych

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

archeolog

etnograf

muzykolog

teatrolog

antykwariusz

Polecana literatura

Wstęp do historii sztuki, T 1: Przedmiot- metodologia- zawód, (red) Skubiszewski P., PWN, Warszawa 1973.

Gluziński W ., U podstaw muzeologii, PWN, Warszawa 1980.